

Homosexuell i en hederskultur

Under hela sin uppväxt har Janet misshandlats med både bälten och basebollträ. Polis och socialtjänst har känt till det men inte ingripit. Föräldrarna valde hennes utbildning. Målet med den var att Janet skulle kunna försörja sina småsyskon och mamma. Sedan skulle hon gifta sig med en godkänd man. Men där närstans tog det stopp. När pappan skulle döda Janet för hennes homosexualitet, då hade hon tur.

Hon hade kunnat få hela pappans släkt på sig när han åkte in i fängelse för mordhot och misshandel. Enligt deras hederskulturella norm, hade han rätten på sin sida. Janet hade vanärat dem genom att påstå att hon var homosexuell, en omöjlighet. ”Det är sånt som svenskarna håller på med”, hade pappan sagt. ”Det finns inte hos oss”. Att hans ena bror skulle vara gay, det anade man men uttalade aldrig.

I vanliga fall hade slakten sett till att hedern blev återupprättad genom att verkställa straffet – att mörda Janet. Men pappan var illa ansedd sedan han valt fru efter eget huvud. Janetns pappa är för övrigt droghandlare och missbrukare, välkänd hos polisen i en liten mellansvensk stad. Dessutom har han ytterligare ett problem som fortfarande upptar mycket av hans tid – Janetns mamma har träffat en ny man.

Men vänta nu; en pappa som säljer knark, en mamma och pappa som misshandlar tvååringar gravt – det kan knappast vara representativt för en genomsnitt-

... 48 ...

lig, hederskultursutövande familj. Nej. Men även om ramverket och graden av bestraffningar kan variera från släkt till släkt och från område till område, är de grundläggande levnadsvillkoren detsamma. Via stark, kollektiv kontroll och bestraffning ska individens egen vilja tuktas och släktens heder räddas.

Janet berättar om sina upplevelser av föräldrarnas grymhet, om deras oupphörliga försök att kuva hennes egen vilja, om hennes hotfyllda och högst begränsade barndom. Hon var den duktiga dottern som från sjuårsåldern tog hand om sina fyra småsysstrar, en hel del av hemarbetet och alla kontakter med myndighetsverige. Mamman ömsom slog och ömsom försvarade henne när pappan var våldsam.

Var det ingen lärare eller skolsyster som märkte något när du kom blåslagen till skolan?

– Nej, jag blev expert på att dölja det, svarar hon. Det hade blivit värre om de fick reda på hemma att jag hade berättat.

Men polisen visste. Vid ett tillfälle när de kom hem till familjen efter att pappan misshandlat mamman, började en polis att ställa frågor till Janet i enrum. Då berättade hon hur de hade det därhemma. Hur hon och hennes sysstrar ständigt blev slagna och så visade hon upp ett stort blåmärke på ena armen. ”OK”, sa polisen. I samband med pappans mordhot flera år senare, fick hon ta del av polisrapporten från det hembesöket. Där stod det ingenting om vad Janet hade berättat och inget om att det fanns barn som för illa.

... 49 ...

”Vi ska inte jävlas med araberna”. Det var en kommentar och attityd som Janet träffade på hos socialtjänsten. Socialsekreterarna verkade inte våga lägga sig i deras interna familjeproblem. Under hela hennes uppväxt var de inkopplade, familjen levde på socialbidrag. Pappans illegala inkomster gick till stor del åt till hans drog- och spelberoende.

Det fanns en kontaktperson på socialtjänsten som skulle fungera som stöd när familjen kom till Sverige från Mellanöstern i mitten av 80-talet. Efter ett tag började hon umgås privat med familjen och fick se hur det såg ut bakom kulisserna. Hon kunde säga till Janet: ”Oj då, har pappa varit dum nu igen?” men såg aldrig till att det gjordes någon utredning om barnens hemförhållanden.

Familjen gjorde ofta resor runtom i Europa, ofta tillsammans med andra barnfamiljer. De fungerade som täckmantel för pappans knarkaffärer.

– Jag fick alltid prata om det var nåt när vi passerade tullen. Och så fort tullarna hörde min rena, obrutna svenska brukade de släppa oss, berättar Janet.

Hon misstänker att pappan använde sina barns väskor och saker till smuggling.

– Ibland försvann de precis när vi kommit hem, vi fick tillbaka dem senare.

En av Janets sysstrar började slå omkring sig på skoltid. Då kopplades en psykolog in, som också fick träffa mamman. Det som kunde ha blivit till en första hjälpsinsats för barnen, blev istället något helt annat. Psykologen inledde ett förhållande med Janets mamma. Han

gjorde hembesök, pappan var borta i perioder. Inför besöken brukade han maila till Janets mamma om tid för sin ankomst. Janet meddelade psykologens arbetsgivare och skickade över mailen som bevis. Psykologens vänsterprasslande hade skett ett 80-tal gånger på arbetstid. Han fick sparken och Janet och hennes syster kon sveks återigen av vuxenvärlden.

Janet hade börjat upptäcka att hon nog var mer attraherad av tjejer än killar. Hon tyckte först att det var jobbigt. Det skulle innebära mer problem.

– Då var jag smått homofobisk, säger hon.

Men när Janet tog med en kvinnlig kändis hem som hennes föräldrar kände igen, blev de förtjusta. Det la ett finare skimmer över familjen inför grannarna och hon fick gärna sova över när hon ville. När kändisen däremot slutade besöka dem, var fördomandet av och avskyn för Janets eventuellt homosexuella läggning total.

Sen hände saker slag i slag. Familjens kommande guldkalv vägrade att åka utomlands, till Dubai och utbilda sig inom affärsadministration. De skulle flytta ner efter ett år när Janet hade hunnit att tjäna ihop lite pengar i Dubai, så att hon kunde börja försörja dem. Den drömmen trasade hon sönder. Och inte nog med det, hon var lesbisk. Då kom pappans mordhot.

Idag, några år senare, sitter Janet på en solig servering. Tillsammans med sin nya familj – kvinnan i hennes liv och deras två månader gamla baby. I en ny stad och med en utbildning som hon valt själv. Hon studerar språk, globalisering, migration och juridik på

universitetet. Och skulle till exempel vilja arbeta som brottsutredare. Vad gav henne kraft att gå sin egen väg?

Sommaren före höstens planerade studier i Dubai, var Janet i föräldrarnas hemland. Där upptäckte hon förvånat att utvecklingen hunnit ikapp. Där fanns både gaybarer och en hel del ungdomar som gjorde sexuella erfarenheter före äktenskapet. Det stockkonservativa verkade främst odlas av landsmän i exil. Hemma hade hon inte fått ha någon sexualitet alls. Under besöket hade hon också ett förhållande med en kvinna, en ingift släkting som hon bodde hos. Efter det fanns det ingen återvändo. Hon visste vem hon var. Och vad hon inte ville.

Efter allt som hänt, mådde Janet psykiskt dåligt under en period och blev lovad terapihjälp men fick ingen. Då tog hon kontakt med en terapeut på RFSL, som hon fortfarande går hos.

Pappan fick sitta i fängelse i nio månader. När han kom ut, hade han fullt sjå med att försöka hantera sin före detta hustru som träffat en ny man). Och någon sympati och handräckning från slakten, det fick han som sagt inte. Janet har inte träffat honom mer, bara sett honom från ett bilfönster. Hans missbruk har accelererat.

Mamman tvingade småsyskonen att spela in ett meddelande på Janets telefonsvarare om hur äcklig och avskyvärd hon var som lesbisk. Det var när Janet inte gick med på att dölja att hon bor ihop med en kvinna, om nu den nye mannen och mamman skulle komma på besök. Janet känner ingen saknad efter sina föräld-

... 52 ...

rar idag. Det finns blodsband som är överreklamerade. Men hon saknar och är orolig för sina sysstrar.

Janet heter i själva verket något annat.

Marie Eriksson, info@europaforum.se
Publicerad 2005-08-19

Försvara flickor eller förövare

Ett gammalt, billigt mediatrick, med Skönheten & Odjuret som inspiration? Eller en verklig och förtryckande klanmentalitet? Åsikterna gick isär om hederskultur när Vänsterpartiet och Terrafem anordnade en dag till minne av Fadime Sahindal 21 januari i Riksdagshuset, med bland andra Jens Orback.

Uppåt väggarna. Alltså närmare taket. Där finns det flest män i riksdagens andrakammare, i allafall just den här dagen. Högt däruppe syns mäktiga, färgstarka karlar med vapen. Olof Skötkonung och Engelbrekt, med hejdukar. Varför är det inte fler, levande, män här idag? Det kan man undra. Till minne av Fadime Sahindal, som mördades av sin pappa för tre år sedan. Våld och förtryck angår knappast bara kvinnor.

Vad händer med livet efter döden? Om något alls? Vissa säger att de känner döda människors närvaro i rum, andra tycker sånt är nonsens och humbug. Men det är svårt att låta bli att undra: Vad skulle Fadime

... 53 ...